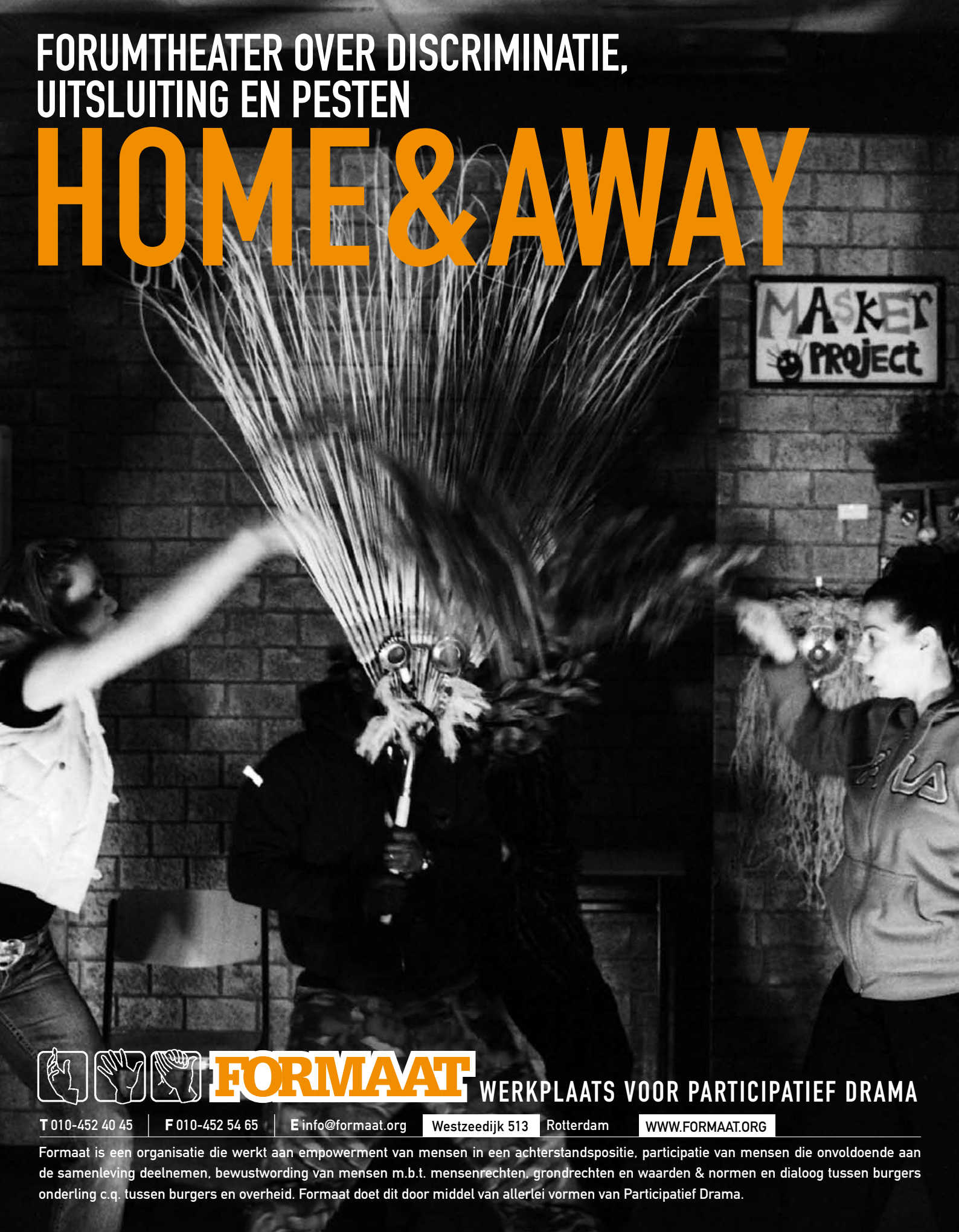

FORUMTHEATER OVER DISCRIMINATIE,
UITSLUITING EN PESTEN

HOME & AWAY

FORMAAT

WERKPLAATS VOOR PARTICIPATIEF DRAMA

T 010-452 40 45

F 010-452 54 65

E info@formaat.org

Westzeedijk 513

Rotterdam

WWW.FORMAAT.ORG

Formaat is een organisatie die werkt aan empowerment van mensen in een achterstandspositie, participatie van mensen die onvoldoende aan de samenleving deelnemen, bewustwording van mensen m.b.t. mensenrechten, grondrechten en waarden & normen en dialoog tussen burgers onderling c.q. tussen burgers en overheid. Formaat doet dit door middel van allerlei vormen van Participatief Drama.

INLEIDING

Forumtheater in het onderwijs is een vast onderdeel in het aanbod van Formaat. Wie ooit bij een Forumvoorstelling is geweest, begrijpt waarom. Voor de leerlingen is het een meeslepende, soms ingrijpende gebeurtenis. Want Forumtheater betekent meer dan het kijken naar scènes, personages en handelingen. Op het moment dat je denkt: "wat gemeen" of "dat kan toch niet", word je gevraagd om uit te proberen of het niet anders kan. Als je al vaker in zo'n situatie hebt gezeten, heb je ideeën die je altijd al had willen uitvoeren. Het Forumtheater biedt de ruimte om dat daadwerkelijk te doen.

Tijdens 2½ jaar Home & Away hebben de leerlingen op allerlei manieren van die ruimte gebruik gemaakt. De eigenlijke vraag die deze productie stelde was: "Wat kan jij doen of bijdragen om pesten en discriminatie op school tegen te gaan?" De reden om deze vraag te stellen was om de stem van de leerlingen wat nadrukkelijker te laten doorklinken in het beleid van scholen.

Dit verslag gaat over de voorstelling zelf, hoe hij tot stand gekomen is en hoe het publiek erop gereageerd heeft. Met veel foto's geïllustreerd zet dit boek een beeld neer van wat er gepresteerd is tijdens de drie tournees. Een beeld waar we trots op zijn.

Het inhoudelijk verslag met alle resultaten van het door ons uitgevoerde evaluatieonderzoek verschijnt apart. Beide verslagen samen, aangevuld met de DVD, geven een compleet beeld van wat er op dit moment met Forumtheater mogelijk is.

April 2009

Formaat, Werkplaats voor Participatief Drama

WELKE SUGGESTIES HEB JE OM PESTEN/DISCRIMINATIE TEGEN TE GAAN?

“Leraren moeten wat losser zijn!”

Doenja - Klas 2K - Accent College - Vlaardingen

**“Voor elkaar opkomen, aardig zijn tegen iedereen en gewoon
je mond dicht houden als je niks leuks te zeggen hebt”**

Juliëtte - Klas A3B - Vlietland College - Leiden

**“Bij ruzie moeten omstanders/medeleerlingen het probleem
proberen op te lossen, en anders mensen die “hoger in
rang” zijn waarschuwen”**

Klassikaal - Het College VOS - Vlaardingen

“Stuur die pestkoppen naar een anderen school!”

Sarah - De Pels - Utrecht

**“Leerlingen moeten elkaar in de gaten houden en als ze
denken dat het het niet goed gaat met iemand het tegen
iemand op school zeggen”**

Marjoleine - H3B - Het College VOS - Vlaardingen

**“Als iemand uit een ander land komt moet je die persoon
steunen en helpen en op zijn gemak laten voelen”**

Vanessa - Klas 1B2 - Kaj Munk College - Hoofddorp

“Meer lessen over discriminatie”

Nathalie - 2B1 - Twents Carmel College - Oldenzaal

“Waarom deed de directie niets?”

Jordan - Klas 2G1 - Wolfert Dalton College - Bergschenhoek

“dat je met meer mensen voor die persoon opkomt”

Ilse - Klas 2B - Nova College Charles de Foucauld - Spijkenisse

**“de leraar besteedde niet genoeg aandacht en zag niet wat er
gebeurde”**

Marvin - St. Jozef Mavo - Vlaardingen

HOME & AWAY: HET FORUMTHEATERSTUK

Het seizoen 2008-2009 is het tiende waarin Formaat Forumtheater in het onderwijs speelt. Forumtheater was altijd onze passie en zal dat altijd blijven. Met een groep mensen een stuk maken over een maatschappelijk relevant thema en dat voorleggen aan een groep jonge mensen. Deze jonge mensen de kans geven om niet alleen te kijken en commentaar te geven maar ook om het stuk te veranderen en uit te proberen of er alternatieven zijn. Alternatieven voor bijvoorbeeld discriminatie, geweld, onderdrukking van vrouwen, meedoen met alcohol- en drugsgebruik, overlast, pesten en het niet serieus nemen van jongeren. Om maar een paar thema's te noemen die sinds 1999 aan de orde zijn geweest. De dialoog met jonge mensen staat voorop, maar Forumtheater is ook theater. Dus besteden we veel aandacht aan de theatrale en methodische kant ervan.

De afgelopen 10 jaar hebben we allerlei insteken gekozen. We zijn begonnen met het bewerken van een leerstuk van Brecht en hebben *Veni, vidi, vici* gespeeld op een vwo in Leiden en verschillende VMBO's in Rotterdam. Kort daarop hebben we als eerste in Nederland een Forumtheaterstuk gemaakt gebaseerd op morele dilemma's *Voor het blok*.

Voor het blok was een stationsdrama met losse scènes die met humoristische overgangen aan elkaar gelast waren. Legendarisch was de *Jerry Springer-scène*. Daarmee hebben we in het hele land zowel de bovenbouw van de basisschool als de brugklas bespeeld. Van Groningen tot Gronsveld en van Purmerend tot Ossendrecht.

De experimentele productie *Tolero* was in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs en het MBO te zien: de scènes konden door het publiek zelf worden aangevuld en werden vervolgens door de acteurs geïmproviseerd.

Met *Who Cares?!* brachten we een heuse datingshow op toneel en speelden vaak voor een multicultureel publiek.

De productie *Wagenziek* liep drie seizoenen, speelde vooral in de Randstad en kende drie versies. In de eerste bouwden we met stalen décorelementen een tram na; het publiek zal er niet frontaal voor, maar omheen. In de tweede versie verhuisde het stuk naar de trein en de hoofdrolspeler vertelde al rappend zijn verhaal. De derde

versie bracht ons weer terug naar de tram en werkte behalve met spel ook met stilstaande beelden.

Bij *Vieren* werd een deel van het décor op een achterwand gebeamd. Elke scène had meerdere versies, al naar gelang de doelgroep waar we voor speelden. Behalve in het regulier onderwijs speelden we ook vooral in het Cluster 4-onderwijs en in Justitiële Jeugdinstellingen, en ook in het jongerenwerk.

Met *Home & Away* kozen we voor een andere aanpak. In plaats van zelf het stuk te ontwikkelen, vertaalden we een bestaande tekst van de gerenommeerde Engelse regisseur Adrian Jackson, die ook zelf de gastregie deed. Onze artistiek leider Luc Opdebeeck regisseerde

met hem samen. Jackson besteedde veel aandacht aan de mise-en-scène en gaf de productie timing en vaart. Bovendien wordt *Home & Away* gedragen door een geluidsband met tientallen fragmenten, die het stuk een extra dimensie geven.

Home & Away is daardoor een artistiek hoogstaande productie geworden. Een productie die in staat bleek om jongeren met een heel diverse achtergrond te boeien. *Home & Away* is de meest gespeelde productie van Formaat ooit geworden, met bijna 190 voorstellingen. Het anti-model van *Home & Away* duurt ca. 40 minuten, wat uitzonderlijk lang is voor een Forumtheaterstuk. Toch verslapt de aandacht van het publiek geen moment. Dat is niet alleen een blijk van waardering voor de prestaties van de acteurs en het team erachter. Het is ook een belangrijke voorwaarde voor een goed inspringgedeelte en uiteindelijk ook voor een positief effect van de voorstelling als geheel. Hoe hoger de waardering voor het anti-model, hoe groter de kans dat leerlingen denken dat de voorstelling effect zal hebben.

“Jongens krijgen meer inzicht in hun eigen handelen; er wordt ze een spiegel voorgehouden en ontwikkelt hun zelfreflectie”

P. Kamp - groepsleider JJI De Heuvelrug - Zeist

“Het ziet er gelikt uit, hield zeer goed de aandacht van de leerlingen vast. Voelde veilig (kleine setting) zodat leerlingen durfden te reageren”

L. Rombout - leerkracht Koningin Wilhelmina College - Culemborg

“Het was boven verwachting leuk. Prima onderwerp. Goede aansluiting bij belevingswereld van leerlingen van deze leeftijd”

M. Eissens - leerkracht Altra College - Krommenie

“Een oplossing is nooit zomaar een oplossing, maar roept weer andere problemen op; de zaak is altijd complexer dan het lijkt; dat is wat ik uit het interactieve gedeelte haalde”

T. van Deursen - leerkracht Accent College Groen van Prinsterer - Vlaardingen

HOME & AWAY: ACHTERGRONDEN

Formaat heeft de thema's discriminatie en pesten dus altijd op een of andere manier in de producties verwerkt. Langzaam hebben we het klimaat zien verhard. Na 11 september 2001 is er echt wat veranderd in Nederland, wat na 2 november 2004 (de moord op Theo van Gogh) alleen maar versterkt is. Een golf van beveiligingsmaatregelen op zwarte scholen in de grote steden zette de communicatie tussen leerlingen en leerkrachten onder druk.

De Schipholbrand

In oktober 2005 stierven 11 mensen in vreemdelingen-detentie op Schiphol-Oost. Marechaussee, minister en regering vertoonden een zakelijke kilte die veel mensen onaangenaam heeft geraakt. Het leek wel of er echt anders naar mensen gekeken werd: aan de ene kant kreeg Theo van Gogh een monument maar de nabestaanden van de slachtoffers van de brand konden geen afscheid nemen van hun geliefden. De discussie over menselijke

“De voorstelling was boeiend en sloot goed aan bij de belevingswereld van de leerlingen. Hoewel er twee verhaal-lijnen door elkaar heen liepen, was het begrijpelijk. De leerlingen waren betrokken en er werd met respect naar elkaars mening geluisterd.” *H. Derks - mentor Praktijkschool De Faam - Zaandam*

“Ik had een lage verwachting gezien onze doelgroep in combinatie met een “toneelvoorstelling”, dit viel 200% mee - voorstelling was leuk, interactie werkte ook met onze jongens” *Ewoud - groepsleider JJI Rentray Flevoland - Lelystad*

“Ik had niet verwacht dat de kinderen op deze manier iets konden toevoegen; daarnaast vond ik de ‘leidster’ erg goed; ze stimuleerde de groep erg en reageerde goed op opmerkingen; daarnaast vond ik het knap dat de acteurs steeds in hun rol bleven/kwamen als er een opmerking uit het publiek werd gemaakt” *N. Roetman - leerkracht Bonaventura College - Leiden*

waardigheid was voor Formaat aanleiding om na te gaan denken over een nieuwe productie.

Voortraject

Een van de belangrijkste organisaties ter wereld op het gebied van Participatief Drama is Cardboard Citizens in Londen. Onder leiding van gevierd regisseur en workshopleider Adrian Jackson werkt men vooral met mensen van de straat. Dak- en thuislozen vormen de belangrijkste doelgroep, maar er worden ook projecten in de wijk en op school gedaan. *Home & Away* was een project dat eind jaren '90 ontstaan was uit workshops met jongeren uit de Hoorn van Afrika. Adrian Jackson verwerkte hun verhalen tot het script van *Home & Away* en de voorstelling werd door Cardboard Citizens voor het onderwijs geproduceerd met jonge acteurs.

Script en repetitieproces

Sinds 2004 werkt Formaat samen met Cardboard Citizens en in 2005 raakten wij bekend met het script van *Home & Away*. Na de Schipholbrand ontstonden eerste ideeën om dit verhaal in Nederland ook te vertellen. Medio 2007 werd het script vertaald in het Nederlands.

Bij de opzet van het project werd ook besloten om Adrian Jackson zelf als gastregisseur in te huren. Hij zou aan zijn eigen stuk werken, in het Engels aanwijzingen geven, maar met een Nederlandstalige cast. Het werd een co-regie met Luc Opdebeeck, artistiek leider bij Formaat.

HOME & AWAY: INHOUD EN VORM

De verhalen

Het anti-model van *Home & Away* bestaat uit twee verhalen, die op een ingenieuze manier in elkaar verweven zijn. In het hoofdverhaal worden de lotgevallen van de nieuwe Ethiopische leerling Asmellash gevolgd vanuit het perspectief van zijn klasgenote Carien. Asmellash wordt vanaf het moment dat hij in de klas komt, gepest door de twee “binken” van de klas, Stanley en Leunis. Hij spreekt nog maar weinig Nederlands en Carien, die hem wegwijs moet maken op zijn eerste schooldag, dumpst hem na 10 minuten. Hij heeft een pet die hij op school eigenlijk niet mag dragen, maar toch steeds weer op zet. In de pauze pakken Stanley en Leunis zijn pet af en lumelen ermee. Als ook een van de leraren zijn pet wil afpakken, verdwijnt hij voor 3 dagen van school.

Hij wordt teruggebracht door zijn pleegmoeder, die hem verrot scheldt waar iedereen bij staat. Carien krijgt langzaam medelijden met hem en begint hem langzaam iets vriendelijker te behandelen. Dat brengt haar in conflict met haar vriendin Lorna, die niets van Asmellash wil weten, eigenlijk van de meeste alloctonen niet. Vanwege zijn pet komt Asmellash opnieuw in conflict met de school; eerst duwt hij een leraar op de grond en moet naar de directeur. Omdat een medeleerling hem uitlacht en hij op hem inslaat, wordt hij drie dagen geschorst. Ge-

durende het schooljaar schrijft Asmellash steeds in zijn mysterieuze boekje. Vlak voor de grote vakantie komt hij in het lokaal en legt zijn boekje onder de stoel van Carien. Als zij vraag wat er is, zegt hij dat zijn verhaal afgelopen is. Even later staat hij op het dak van de school en springt.

Het tweede verhaal, dat de vorm heeft van een volksvertoning en zijn wortels heeft in de Hoorn van Afrika, vertelt van de personages Aardigman en Wreedman. Aardigman moet vanwege oorlog vluchten uit zijn land en Wreedman is zijn reisgenoot. Aardigman deelt zijn eten met Wreedman, maar Wreedman wil pas zijn eten delen als Aardigman zijn ogen uitrukt. Eenmaal blind wordt hij door Wreedman in de steek gelaten. Aardigman vindt echter de boom van de geesten van de voorouders die geneeskundige kennis met hem delen.

Als hij weer kan zien, komt hij bij wat het paleis van de koning blijkt te zijn. Vanwege zijn opgedane kennis geneest hij de dochter van de koning en krijgt haar tot vrouw. Op een dag klopt de bedelende Wreedman aan de deur. Aardigman vertelt hem zijn verhaal en Wreedman eist dat hij diens ogen uitrukt en de weg naar de boom van de geesten van de voorouders wijst. Wreedman heeft zich voorgenomen heel rijk te worden met de geneeskundige kennis. Hij is er echter zo opgewonden om alles te onthouden wat de geesten zeggen, dat hij ze tot zwijgen

brengt. De volgende dag worden alleen nog de kleren van Wreedman gevonden.

De personages en hun betekenis

Asmellash is weliswaar de hoofdpersoon van het verhaal, maar niet de protagonist in het Forumtheater. Het stuk wordt namelijk verteld vanuit het perspectief van medeleerling Carien. Zij voelt zich schuldig voor wat er gebeurd is, maar vindt tegelijkertijd dat zij weinig kans heeft gehad om iets te veranderen. Asmellash is niet alleen een buitenbeentje omdat hij uit Ethiopië komt en weinig Nederlands spreekt. Hij heeft ook een bijzondere pet die hij maar niet wil afzetten, hij heeft een pleegmoeder om je voor te schamen en hij schrijft rare tekens in een boekje. Hij wordt daarom voor de school tot een probleemgeval waar de standaardreacties op worden losgelaten.

Stanley is de tegenpool van zowel Asmellash als Carien. Hij vertegenwoordigt de norm "wie niet normaal doet, moet boeten en wat normaal is, bepaal ik". Zijn "matie" Leunis staat voor alle meelopers op school, die zich sterker voelen in de schaduw van leerlingen als Stanley. Het pesten van Asmellash is vooral bedoeld om te laten zien wie er de dienst uitmaakt, maar krijgt vanwege de typische kenmerken van Asmellash (afkomst, pet) een haast ideologisch karakter. Eerst is Asmellash "gewoon" raar, daarna is hij steeds meer raar omdat hij een asielzoeker is.

GESPEELDE VOORSTELLINGEN				
LOCATIE	1 ^e TOURNEE	2 ^e TOURNEE	3 ^e TOURNEE	TOTAAL
CLUSTER 4 EN JJI	25	18	11	54
REGULIER ONDERWIJS	38	63	25	126
ANDERS	2	3	2	7
TOTAAL	65	84	38	187

AANTAL DEELNEMERS				
LOCATIE	1 ^e TOURNEE	2 ^e TOURNEE	3 ^e TOURNEE	TOTAAL
CLUSTER 4 EN JJI	847	467	419	1.733
REGULIER ONDERWIJS	2.326	3.341	1.478	7.145
ANDERS	40	210	120	370
TOTAAL	3.213	4.018	2.017	9.248

Carien en Lorna komen in een klassiek loyaliteitsconflict. Lorna is duidelijk populairder in de klas en Carien heeft maar heel weinig speelruimte voor haar eigen mening over Asmellash. Als ze moedig probeert om Asmellash te verdedigen, wordt ze door Lorna gestraft met de roddel dat ze verliefd is op Asmellash. Carien komt in een vergelijkbare positie als Asmellash, al heeft ze natuurlijk een veel vastere basis. Lorna staat voor de leerlingen die eerst kijken naar hun eigen belang en er vanuit gaan dat iedereen zijn eigen boontjes maar moet doppen. Ze heeft ook een behoorlijk negatief beeld van asielzoekers.

Meester Tan staat voor de leerkracht die vooral mondeling allerlei waarden verkondigt. Dat wordt het duidelijkst in de mentorlesscène waarin hij de vraag "Voor wie zijn wij verantwoordelijk?" voorlegt. Zonder het te merken beantwoordt hij deze vraag in relatie tot Asmellash zelf met nee. Hij laat alle kansen voorbij gaan om Asmellash te ondersteunen, zowel vanwege het pesten als tegenover zijn collega's, die Asmellash wel erg rigide benaderen. Hij houdt een gloedvol verhaal over de klemsituatie van asielzoekers, zonder zich om de asielzoeker in zijn klas te bekommeren.

Aardigman wordt door dezelfde acteur gespeeld als Asmellash. Een deel van de leerlingen krijgt op een gegeven moment door dat het verhaal dat Asmellash in zijn boekje schrijft, dat van Aardigman en Wreedman is. Wreedman wordt gespeeld door dezelfde acteur als meester Tan. Tan is niet de meedogenloze uitbouter als in het volksverhaal, maar is wel degene die Asmellash uiteindelijk in de steek laat vanuit zijn functie.

Aardigman trouwt met de dochter van de koning, die Carina heet. Daarmee wordt gesuggereerd dat Asmellash verliefd op Carien zou kunnen zijn.

Waarom Stanley geen Lonsdaler is

Bij de rolverdeling is ervoor gekozen om het cliché "wit discrimineert zwart" te doorbreken. Van Stanley is geen Lonsdaler of skinhead gemaakt maar hij is bewust ook zwart. Zijn vooroordelen ten opzichte van Asmellash gaan niet over diens huidskleur maar over diens vermeende status. Stanley is een jongen die het gevoel heeft altijd achter het net gevist te hebben, hij zorgt voor zichzelf sinds hij 13 is. Hij is jaloeus op de zachtmoedige, verlegen jongen die het meteen goed doet bij de meisjes. Stanley gaat alles wat hij heeft inzetten om ervoor te zorgen dat de machtsverhoudingen in de klas zo blijven als ze waren.

HOE REAGEREN JONGEREN?

Heel veel jongeren, maar in het bijzonder de meiden in de zaal, identificeerden zich met Asmellash en vonden dat hij onterecht behandeld werd. Zij sprongen in om te voorkomen dat Asmellash gepest, gediscrimineerd, onrecht aangedaan werd en uiteindelijk zichzelf wat aandeed. Ze vonden dat leerkrachten meer moesten doen, ze probeerden Stanley en Leunis op andere gedachten te brengen, sloten vriendschap met Asmellash en vroegen om meer begrip voor het verhaal van vluchtelingen.

Op de DVD van Home & Away, die medio 2008 uitkwam, is een prachtig moment te zien van een leerling die Asmellash leert wat een brasa (een omhelzing) is.

Toch vonden ze ook dat hij niet zo eigenwijs moest zijn en zijn pet tijdens de les af moest zetten. Er

ontstond wel discussie of die pet nou hetzelfde was als een hoofddoekje, zeker toen jongeren begonnen te begrijpen dat die pet een herinnering aan zijn vader was. Tijdens ongeveer een kwart van de voorstellingen vroegen de leerlingen dusdanig door dat ze erachter kwamen wat Aardigman en Wreedman nou met het verhaal van Asmellash te maken hadden.

Een deel van de jongens onder het publiek identificeerde zich toch wel een beetje met Stanley. Hij was misschien wel niet aardig tegen Asmellash, maar hij was stoer en kon goed de baas spelen. Vooral in het Cluster 4 en in de Justitiële Jeugdinstellingen (JJI's) kwam Stanley redelijk goed weg. Veel jongens probeerden Asmellash bij te brengen dat hij beter net zo als Stanley kon worden. Maar uiteindelijk begrepen ze ook dat iemand die uit een

oorlog kwam geen zin had in dreigen en uitlokken tot vechten.

In de behandelgroepen van de JJI's kwam iets heel anders naar voren. Daar konden veel jongeren zich wel voorstellen waarom Asmellash uiteindelijk zelfmoord pleegt. Zij probeerden vooral dat laatste te voorkomen. Voor hen was Asmellash "iemand die veel geweld heeft meegemaakt", en daarom één van hen.

De hoofdpersoon Carien vonden de leerlingen niet echt sympathiek, ze had Asmellash moeten helpen. Veel jongeren lieten op het toneel zien wat zij in dezelfde rol, nl. als aangewezen beschermer, hadden gedaan. Dat bleek nog niet zo eenvoudig te zijn. Niet alleen door het taalprobleem, maar ook omdat Asmellash soms onverwacht reageerde. Dat kwam meestal omdat hij niet begreep wat de inspringer wilde, of soms gewoon niet leuk vond wat er gebeurde. Als inspringers gingen vechten met Stanley bijvoorbeeld, of als ze zijn pleegmoeder aanspraken en die daardoor nóg bozer werd.

Niet alleen tijdens de voorstellingen maar ook in de klas en soms tot wel een aantal weken later was Home & Away het gesprek van de dag. Vooral de vergelijking tussen wat er in het stuk gebeurde en wat er in de klas echt gaande was, was een belangrijk thema. In veel klassen wordt nu eenmaal gepest en elke school heeft er beleid op gemaakt, maar de verschillen zijn enorm groot. In het Cluster 4, waar veel zij-instromers zijn, en in de JJI's waar er vaak jongeren worden overgeplaatst, ging het ook over: "hoe vang je nieuwkomers op?" Doe je dat op een open manier of moet iemand eerst ontgroend worden?

Tenslotte hebben we veel goeie tips gehoord over hoe je pesten en discriminatie moet bestrijden. De mooiste quote van de tournee was toch wel: "Een grap is alleen maar leuk als de ander ook lacht".

Voor Formaat een onvergetelijke tournee en voor de bijna 10.000 jongeren die erbij waren ook!

VERANDERT ER DOOR DE VOORSTELLING IETS OP SCHOOL?

"Ik denk het wel, iedereen doet normaal tegen elkaar sinds maandag"

Shelley - Klas H2E – Het College VOS – Vlaardingen

"Ja, want nu hebben we gezien hoe het is om gepest te worden en waar dat toe kan leiden"

Tom - Klas M3A - Vlietland College - Leiden

"Ja, want je kan er wat van leren en je kan er wat mee doen"

José - Klas P1b (praktijkonderwijs) - RSG Steenwijk

"Ja, want nu gebeurt het in een voorstelling en niet op een blaadje; in een voorstelling kun je het makkelijker begrijpen"

Wouter - Klas 2P3 - Assink Lyceum - Haaksbergen

"Ik denk het niet, er is daarvoor nog geen goede oplossing"

Julienne - Klas 3Z5 - Zuiderpark College - Rotterdam

"Nee, de leerlingen moeten toch zelf de knop omdraaien om te stoppen met die thema's. Daar kan een voorstelling wel aan meewerken"

Rik - Klas 2 6 2 - De Ring van Putten - Spijkenisse

"De eerste paar weken zal d'r wel wat minder gepest worden maar volgende week is de helft het al weer vergeten"

Wesley - Klas 2VL2 - IJssel College - Capelle a/d IJssel

"Ik denk niet dat er nu meer gaat veranderen. Ik denk wel dat het goed over is gekomen, maar je hebt er toch veel moed voor nodig"

Sara - Klas T21 - Koningin Wilhelmina College - Culemborg

"Ja, omdat als je het zelf speelt of er naar kijkt dan begrijp je waarom ze het spelen en waarom ze dat doen"

Kelly - Klas TH1B - De Waardenborch - Goor

AAN DIT PROJECT WERKTEN MEE

REGIE

Luc Opdebeeck, Adrian Jackson

SCRIPT

Adrian Jackson, vertaling Ronald Matthijssen

SPEL

Attila Bellus, Karen Bevers, Michiel Blankwaardt,
Esther Bolte, Bart Broekhuijsen, Maarten Hutten,
Thamar Kemperman, Jennyfer Martis, Dionisio Matias,
Santino Meiland, Mara Michon, Remses Rafaëla,
Elvin Rigters, Ilse Stijntjes, Vincent van der Velden,
Annelies van der Vecht

JOKERS

Karen Bevers, Esther Bolte, Thamar Kemperman

STAGEMANAGEMENT

Thomas Brand, Claudia Copier

VORMGEVING

Mariëlle Verdijk

GELUID

Giovanni Tradardi

METHODISCHE LEIDING

Luc Opdebeeck

PROJECTONDERSTEUNING

Coosje van Bruggen, Bas Schrurs

ZAKELIJKE LEIDING

Irma Hazeleger

PROJECTONTWIKKELING

Ronald Matthijssen

HOME & AWAY WERD MOGELIJK GEMAAKT MET STEUN VAN
het VSBfonds, de Stichting Kinderpostzegels Nederland, Shell Cares, FondsDBL,
het Elise Mathilde Fonds, de Gravin van Bylandtstichting, het Skanfonds,
Art. 1 Overijssel, Fonds 1818, RADAR en de gemeenten Spijkenisse,
Haarlemmermeer, Oldenzaal, Vlaardingen, Maassluis, Leiden, Lansingerland,
Capelle a/d IJssel, Lisse en Steenwijkerland.

ONZE SPECIALE DANK GAAT UIT NAAR

Het VSBfonds, de Stichting Kinderpostzegels Nederland en Cardboard Citizens uit
Londen voor de totstandkoming van het project.

